STRÖMSTAD AKADEMIS FRIA SKRIFTSERIE

Gudrun Olsson

Rum nummer 7

En reseskildring

No. XIX, NOV MMXXI

ISBN: 978-91-89331-27-3

Strömstad akademis styrelse beslutade 24 juli 2013 att inrätta Strömstad Akademis Fria Skriftserie med följande riktlinjer: Ledamöter i Strömstad akademi har rätt att utan granskning få manuskript publicerade elektroniskt i Strömstad akademis fria skriftserie. Det enda som gäller är att författaren ansvarar för innehållet och för att det inte strider mot svensk lag eller innehåller copyriahtskyddat material. Manus skickas direkt till webansvaria.

Kavallahusets vänner

10 JANUARI, 2021

Rum nummer 7

Reseberättelser

Svenska huset i Kavalla

För mig är Svenska huset i Kavalla, Souidios sqrti, en plats med stark laddning och med en alldeles unik atmosfär. Eftersom platsen är en del av min själ kan jag när som helst återkalla den i minnet och jag kan tråda in i det rum som jag med åren kommit att kalla mitt rum. I synnerhet är rum nr 7 på övervåningen, infört kvist i mitt medvetande. I korthet representerar platsen hårt arbete och oväntade samtal. Gränsöverskridandets psykisk kraft står över huset. När vetska kulturarbetare och forskare från alla disciplinet. Här råder en gemenskap i tystnaden och i ett engagerat åtagande. Varje gäst är upptagen av en uppgift som är större än honom själv, vändan och gräljen i skuggorket. I en rådande klosterlik atmosfär kan man under en dag bo ett stort man sitter ensam i det stora huset, men på kvällen kommer det visa sig att det finns någon i klosterts varje cell. Blickars möte i köket, lågmälda samtal under ljretidskrift, kulturarthur och spontant fördelta middagar. Nöjen och gräljen i skuggorket. I en rådande klosterlik atmosfär kan man under en dag bo ett stort man sitter ensam i det stora huset, men på kvällen kommer det visa sig att det finns någon i klosterts varje cell. Blickars möte i köket, lågmälda samtal under ljretidskrift, kulturarthur och spontant fördelta middagar. Nöjen och gräljen i skuggorket. I en rådande klosterlik atmosfär kan man under en dag bo ett stort man sitter ensam i det stora huset, men på kvällen kommer det visa sig att det finns någon i klosterts varje cell. Blickars möte i köket, lågmälda samtal under ljretidskrift, kulturarthur och spontant fördelta middagar. Nöjen och gräljen i skuggorket. I en rådande klosterlik atmosfär kan man under en dag bo ett stort man sitter ensam i det stora huset, men på kvällen kommer det visa sig att det finns någon i klosterts varje cell. Blickars möte i köket, lågmälda samtal under ljretidskrift, kulturarthur och spontant fördelta middagar. Nöjen och gräljen i skuggorket. I en rådande klosterlik atmosfär kan man under en dag bo ett stort man sitter ensam i det stora huset, men på kvällen kommer det visa sig att det finns någon i klosterts varje cell. Blickars möte i köket, lågmälda samtal under ljretidskrift, kulturarthur och spontant fördelta middagar. Nöjen och gräljen i skuggorket. I en rådande klosterlik atmosfär kan man under en dag bo ett stort man sitter ensam i det stora huset, men på kvällen kommer det visa sig att det finns någon i klosterts varje cell. Blickars möte i köket, lågmälda samtal under ljretidskrift, kulturarthur och spontant fördelta middagar. Nöjen och gräljen i skuggorket. I en rådande klosterlik atmosfär kan man under en dag bo ett stort man sitter ensam i det stora huset, men på kvällen kommer det visa sig att det finns någon i klosterts varje cell. Blickars möte i köket, lågmälda samtal under ljretidskrift, kulturarthur och spontant fördelta middagar. Nöjen och gräljen i skuggorket.

Jag tänker mer allmänt om skapandets premisser att det handlar om att utbilda tornrummet eller tornhelen. Alla skapande uttrycks förutsätter ett tornrum, en sprickа, ett begär. Om man är mätt och nöjd, och stam begär inte är uppfyllt och därför kan skapa något. I förvarion och saknaden bor oro den. Att existentiella skriva innebär att man ett begärlick kan bärta sig från begäran av sig själv. Ibsen leva sätt tänkande och därmed ge sig själv tröst. Medvetet och med öppen blick i mitt skrivande vill jag uppsöka platsen för skrivlu och smärta. Jag har inget emot att luta mig mot mörkret och tänker att en kvist lett utsätter mig för, så små jag hanterа det skrivande. Dessa tankeväggar känner vi igen som sublimering i den psykoanalytiska teoribildningen. I stället för att leva ut livsdriften, i termer av libidösa önskningar, begär och sexualitet eller dödsdriften, i termer av aggressivitet och destruktivitet, omvandlar dessa kraftar till något kreativt och konstruktivt. Driftsystemen kopplas från och till sexuella eller aggressiva mål och riktas mot ett nytt mål, som är socialt acceptabelt och värderat. Det nya målet är således inte längre sexuellt eller aggressivt men det är psykiskt relaterat till det första. Tack vare kreativitetens lindras lidande, förbjudna önskningar, ångest och depression.

Under våren 1987 vistades jag ett par veckor i Svenska huset tillsammans med min livskamrat, Knut Larsson. Han, professor i biologisk psykologi, fann den arbetsro som eskulerna för sitt senare tidens tillämpasmenet och jag skrev på min doktorsavhandling om den psykoterapeutiska relationen. främst dess överförings- och motöverföringsaspekter. Jag disputerade 1988 vid Psykologiska institutionen i Göteborg. Vi bodde i rum nr 7, utåt dubbelsäng. Det fanns ingen central eftersom det på den tiden fortfarande rådde stor skillnad mellan kvinnor och män. Det var ju bussen till den berömda Pakeochori, som avteckner sig mot de snöklädda Pangeoberget. Här finns fystnad, kors och rätelorgel men också motorljuden från människors av kvalitärer. Arbete pågår. Vi vandrade upp på berget bakom byn och innan hemresan drack vi kaffe på byns café. Doften av vilrens blommor steg emot oss. Det enkla livet är det rika livet.” Vi reste så till Thassos, Philippi eller Thessaloniki. Mitt i storstadsyrtet fäger de små byzantinska kyrkorna tryggt medskänsla och locker besökaren till sina hemliga rum. Kvällen i Kavalla innebar en perfekt balans mellan arbete och utflykter.

Rum nummer 7.

Vi gående platsen i våra hjärtan, talade ofta om tiden där men e återvände aldrig till Kavalla. Varför inte? När man en gång vistats i paradiset är det ännu svårare att återvända dit. Det var för övrigt något magiskt över tornrummet ”återvänt första”. Den första kyssen, den första skälsdagen eller det första mötet med en stödjande människa blir ofta vändpunkter i en människas liv då man kan uppleva att existensen öppnar sig. Vistelsen i Kavalla kom att utgöra inledningen på en mångd andra resor vi gjorde, skrivandemoret men också resor för mitt arbete som psykoterapeut och forskare, bland annat Marrocko, Tunisien. Kavalla bar vi med oss som den trygga platsen man alltid kan återvända till, som till ett gott hem.

Åren gick. Våven växtes av kärlek, arbete, lek. Knut dog 2015. Vi fick 30 kärleksår tillsammans. Kvällen innan han dog, vaknade jag i hans ora: ”Hej då Knut, no reser du. Och jag kommer snart efter.” Sorgen placerade mig i ett ingenmansland, utan tillhörighet, utan sammanhang. Mitt resande tog tog slut även om jag med tiden insåg att strimmor av återtår by med mödа kunde återerövras. Minnet av vår tid i Kavalla kom påträffat till mig en dag 2017. Jag förstod att det fanns en enda plats i världen dit jag skulle kunna resa utan Knut, där jag skulle kunna utföra meningsfullt arbete och samtidigt leva inbäddad i social gemenskap. Under hösten 2017 bodde jag åter i rum nummer 7, dubbelrummet. Den ena sängen fick stå tom. Möbelhuden sände in gamen det öppna fönstret. Jag kunde inte röra hävd.

Gudrun Olsson på husets terrass.

Fransy Kafka talar om ”brevskrivandets tröstlöst” och drabbad av tröstlösmen hölls han vaken på nätternа i väntan på svar från sin älskade. I kvinnen ”Brevet till Milena” är det tydligt hur Kafka brottas med en intensiv längtan efter närhet och kärlek, att känna en annan människas hud mot sin. Samtidigt erfar han en outhärdlig ångest för beroendet av en annan människa och för att förlora sig själv, då närheten erbjöds honom. Bara ensamheten var uthärdlig, inte tvåsamheten. Han var rädd för ångest och ångest. Under sopperi av att bli älev de dagliga kärleksbreven mellan honom och Milena den kompromiss han kunde åstadkomma. Breven blev som ett hemligt liv. I breven mötte han sitt livs stora kärlek, men kärleken blev omöjlig; utanför brevformatet och de möttes bara två gånger i livet. Dessa båda möten präglades av stumhet och ovälsändstagande. För Kafka stod brevväxlingen i vägen för kärleken och mötet, men inte heller breven blev möjliga för honom. Han bad hemne sluta skriva, då han fann att trösthunden hade bidget varje ljen, invaderа hans tankeförmåga och skapa oro. Utan texten kan det finnas flykt i brevskrivandet men att skriva till någon som man vet lever och begrundar det man skriver kan förlösa känslor och förlösa ångest. ”Mer än kyssar lärer brev våra själar blandas, ty så talar förnuvande vänner”, skriver den engelske renässanspoeten John Donne.

Sara Lidman skriver mot slutet av sitt liv: ”Bara ett ord, men det rätta. Jag söker det än”. Så kändes det även för mig. Jag sökte igenom varje hörn i min språkliga kammare för att finna de rätta orden till hur, Spriket är själlens fingeravtryck. Jag ville möta den levande/det som hans ord till mig formedlade. ”Vi vill både veta att vi har en vidunderlig hemlighet tillsammans, livets oförutsägbara gåva till oss själа, och vi vill också bekräftad inner att vi kämpar för att styrka. Därför vägar vi tillsammans öppna oss och bygga på kärleken /../. Kärleken avvisar inte. Tilliten bor inne i kärleken. Vi vill visa varandra en kärlekstull tillit, som också öppnar för fruktbara samtal”, skrev han till mig, mannen jag åskade - och åskar.

Vistelsen i Kavalla 2017 följdes av två ytterligare höstvistelser. 2018 och 2019. Varje gång har jag stannat mellan 4 och 8 veckor. Det har blivit många att hålna på och många att ta farväl av. Och ganska många ord har blivit skrivna.

Vad har jag då gjort under så långa perioder mer än att ha öppnat mig för samtal? Jag har skrivit en bok, ”I metaforernas landskap. Om livet, döden och kärleken”, som gavs ut hösten 2020 på Carlsson förlag. I boken utforskar jag metaforanvändningen i det vardagsspråk och vardagsliv. Metaforer påverkar oss ofta mer än vi tror och ofta på en omedvetен nivå. I metaforens vären ligger att bygga en bro mellan det abstrakta, okända, och förtrogade och vår konkret upplevda vardagsvärld. Två världar kan mötas och i denna dialogiska processkring skapas ny förståelse. Jag började att skriva boken 2014 och den kom att representera en fredad zon dit ingen inte hade tillträde. Skrivandet blev således en bro mellan det som var och det som inte längre var. Boken skrevs också en bro från döttrenet till en annan värld. ”Och så står jag sova och tryggt i hans armar en gång under vingen av natten, tills natt blir dag”, skriver Bo Bergman. Rum nummer 7 blev också den plats för minnets befallare som sammanhängade de trasiga trådar som mitt liv var upphängt i. Vi använder metaforer inom en mängd områden, men det är nog livet och döden, sorgen och kärleken som är allra mest metaforberoende.

Några av bokens 13 kapitel har fötts i rum nr 7. Rummet är lite bara ett vemods-rum utan ett rum fylt av jubilande glädje. Det är högt till taket, långtans-rymden. Kanske rummet har två kanmar: ”Sorg och glädje trädar in i varandra och bildar ny sorg, ny glädje, ny kammare, ny glädje i den andra”, skriver Ludwig Rosenberg. Kapitlen om kärlekens våsen – och kärlekens motsats – handlar om sorg, sorgens många ansikten, existentiella möten och resandet som tankens barnmorska såg diagnos ljus i detta rum. På ett sätt blev jag inte förvånad till Elisabeth Gulberg, intendenten som jag kontinuerligt har fina samtal med om existensens gåtor, en dag berättade följande för mig. ”På 1st rum flöddes det ett flockbom på 40- talet. Under den tiden var det vanligt att barnen föddes i hemmet”, sade hon. Under 30-talet var efterfrågan på grekisk kvalitetsolja stor och huset byggdes för Svenska Tobaksbolagets direktörer och anställda. När efterfrågan sjönk visste man inte vad huset skulle användas till men en grekisk familj med tät kontakt med Tobaksbolaget kom att bo i huset och skötte det och tog hand om familjen som bodde en liten tön. Barnet var denna familjs andra dotter. Rum nummer 7 har inte alltid sett ut som det ser ojo. Det var en del av den stora matsalen eller sällskapsrummet för Svenska tobaksbolagets direktörs privata våning. En vägg saltes upp och man ser idag mitten efter den breda dörröppningen.

Mina vistelser i Kavalla har fått mig att tänka över ”det goda samtalet”. Vad är det? Ett möte med en människa kanske bara varar en timma och man träffas aldrig mer. Ändå kan mötet ha en stor betydelse för min grad att man aldrig glömmer det. I efterhand kanske man inser att mötet ledde till att en ny riktning i livet trapp ut, att jag fick samtalets potentiella handelse om skapandet av ”det tredje”. Om man väljer öppna sig, möta en annan människa blick och på ett sätt riskera att jag kan precis vad som helst hända. Att försätta sig i en position av att inte veta kan innebära att man träder in i en värld av förundran. En värld position präglar även skrivande, forskande, resande och psykoterapi.

Jag minns alldeles speciellt de samtal jag haft med Magnus Dahlstedt, Johanna Wulff, Marie & Johan Öhman, Annika Ersén, Tomas Heldmark, Katarina Björvell, Doris Dahlin, Margaretha Eriksson Abereus, Olof Ribbing, Karin Stigbrand, Lotta Eklund, Rune Wigbrant, Tore Wasilius och Sören Boel Sebaek. Samtalen har rört sig om området och stort; de har varit förändrande till sin karaktär och i vissa fall lett till samarbetsprojekt och vänskapsrelationer som är utvecklig. Exempelvis talade Tore och jag inte bara om vindkraft och om psykoterapi, vi talade om livet, döden och kärleken. Det samtalet är pågående.

Sörren kom och bodde tillsammans med mig i rum nummer 7 under ett par veckor hösten 2018. Vår intensiva mahvisning, ”brevskrivandets tröstlöst” lade grunden för samtalen. Vad talade vi om? ”Vi pratade själ med varandra” för att låna ett uttryck av Lars Levin. Sören såg sig omkring i rummet, han betraktade de grönklädda stolarna och det lilla bordet, som kanske är det ursprungliga möbleena från tobaksbolaten, levererade från Mk. ”Det är som härnat från en film från 40-talet med Ingrid Bergman och Humphrey Bogart i huvudrollerna”, konstaterade Sören. Han förflyttade sig själv – och mig – till filmens förtrollade värld. Skulle förhoppningen hålla i sig? Vad händer om verkligheten skulle bryta förtrollningen? Kanske de djupaste samtalen ägnde jag åtanför rummet, i ett vindstilla, solligt hörn på den stora täktarassen. Där kom fingertoppar att mötas. Dagen låg ordrd framför oss. Vi levde i en tidlöshet, som Sören senare uttryckte det. ”Det cannot hurt grief”, hade jag många gånger upprepat för mig själv. Nu kom andra ord till mig: ”You cannot hurry love either”. Men vad är kärlek? Och kan förmågan till kärlek erövras? ”Den som inte älskar ane ej djupet av sin ensamhet”, skriver Maria Wine. Julian Barnes är inne på samma tankegång när han beskriver hur typer av ensamhet. Den ena ensamheten är den tröstlösa ”Sehnsucht” som kommer av tragiken att inte ha funnit någon att älska. Den andra ensamheten kommer av ursäkten att ha förlorat den man älskar, ensamheten utan hopp. I alla mina trevande försök att fånga något av kärlekens väsen kom jag att stanna inför. Kärlek är en självöverskridande upomärksamhet riktad mot en annan människa. En rätt bibla det väsentet. Förstnt stod på gäst. Den vita bomullsgardinen fladdrade. Vi hörde havet.

Gudrun Olsson

Professor i psykologi vid Stromstad Akademi

Leg. psykolog/leg. psykoterapeut

CARLSSON BOKFÖRLAG

I metaforernas landskap:
Om livet, döden och kärleken

Gudrun Olsson

”Sören med denna bok är att undersöka metaforanvändningen i det vardagsspråk och i det vardagliv. De metaforer vi använder färgar i hög grad hur vi lever och hur vi förstår våra upplevelser. Vilken metafor vi letar oss mot påverkar om eller mer än vi kan ana och vilra på ett omedvetet nivå”, skriver författarens inledningsrena.

Hon fortsätter: ”I metaforens vären ligger att hitta över några från en värld till en annan. Från en konkret upplevd erfarenhet till en abstrakt, svårgripbar tanke. Från en bekant och trygghet till en överlevig och ny. Som ett möjligt sätt att förstå den människan är mer människovärdande än andra”

Så formulerar sig Gudrun Olsson och var sedan med länge på en tankeflykt ma mera om den människovärden som psykoterapi, psykoanalys, lyrik och filosofi i mitten följda kapitel. Boken är illustrerad med författarens egna bilder.

Gudrun Olsson är professor i psykologi vid Strömstad akademi. Sedan i Göteborg, där många år som forskare i Uhumark. Hon är docent, filosofie doktor, psykolog och leg. psykoterapeut. Under 25 år har hon varit verksam vid universitetet i Göteborg och Aalborg. Under åren har hon medverkat i ett flertal böcker och skrivit ett stort antal vetenskapliga artiklar. Hennes senaste bok är *Berättelsen om utgångspunkt: Psykoterapi i praktik och forskning.*

Beställ boken på
www.carlssonbokforlag.se
240:-
(Porto tillkommer med 36 kr)

CARLSSON BOKFÖRLAG
Box 2112, SE-13 Stockholm, tel. 08-568 254 66, www.carlssonbokforlag.se, info@carlssonbokforlag.se

© 2020-2021 Kavallahusets vänner